

Inserati se sprejemajo in veljajo
triatopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " " 2 " "
15 " " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilništvo
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — sv.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrta leta . . . 2 " 50 " "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 " "
za četrta leta . . . 2 " 10 " "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu okna
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Položaj na Francoskem.

Četrtega tega mesca so se vršile na Francoskem volitve za generalne svete. Te volitve so zelo pomenljive, ker so generalni sveti odločujoč faktor pri volitvah senatorjev t. j. členov višje ali gospodske zbornice, katera ni na Francoskem sestavljena iz samih imenovanih členov kakor pri nas, ampak tudi iz voljenih. Gospodska zbornica na Francoskem ima pomenljive pravice, kakoršnih druge nimajo, n. pr. pravico odločevati o tem, imajo biti nižja zbornica razpuščena ali ne.

Pomemba te pravice se kaže najlepše v sedanjem boju Mac-Mahona proti republikanskemu pretoku na Francoskem. Senat z odločno republikansko večino bi bil prihranil Francoskej ta boj, ko bi ne bil dovolil zbornice razpustiti. In ta senat bo odločil, imajo sedaj na Francoskem nastati doba mirnega razvoja državnega življenja na republikanski podlagi, ali se pa ima nadaljevati 16. maja pričeti boj, da bi se dosegla v poslanski zbornici taka večina, ktera bi po ustavnej poti republiko odstranila in Francoskej na čelo postavila ali samega z monarhičnimi pravicami preskrbljenega Mac-Mahona ali pa potomca pri Sedanu pobitega Napoleona.

In k temu cilju namerujejo, kakor se nam zdi, vsa prizadevanja Mac-Mahonova — če še ne do cela k državnemu prevratu brez parlamentove pomoči, marveč proti parlamentov volji s pomočjo bodakov. Če bi predsednik pošteno mislil izvrševati narodovo voljo, bi bil gotovo po poslednjih volitvah za poslansko zbornico vpognil svoj vrat pod narodovo voljo.

Nasledek poslednjih francoskih volitev ni, kakor v nekterih drugih evropskih državah, sad umetnega volilnega reda. On je prava izjava nevpogljive volje narodove večine, rešiti deželo od cele vrste različnih pretendentov — izjava, na katero se je treba tolikanj bolj ozirati, kolikor več opovir je bilo od strani vlade. Kolikor je znano, ni bilo v nobeni deželi toliko vladnega pritiska, kakor ravno pri poslednjih volitvah na Francoskem. Če se pa volitve niso zvršile po želji te vlade, bi se moral Mac-Mahon, kakor vsak pošten francoski sin, ozirati na izjavljeno voljo.

Zakaj bi govorili o tem? Mac-Mahon ni odpustil precej po volitvah, kakor bi imel, če bi bil pošteno mislil z narodom, svojega ministerstva, ampak ga je obdržal, da bi tudi pri volitvah v generalne svete neblago vplivalo. Da je pri teh volitvah v okrajih Eurekem mesto ministerskega predsednika Broglie-a zvoljen bil bonapartist Fougnet, da Mac-Mahon misli sestaviti novo ministerstvo iz bonapartistov in sicer večji del iz taci, ki še parlamentovi člani niso — kaže dovolj jasno, kam meri Mac-Mahonova politika. Ona jo že čisto v bonapartističnem toku. V sedanjem kabinetu so imeli bonapartisti večino in nedvomljivo se je v njihovo naročje vrgel tudi Mac-Mahon. Bila je te dni tudi govornica, da dela orleanist Broglie za pomirjenje s sedanjim stanjem, dočim je Fourtou za to, da bi se še dalje odločno bojevalo proti republiki in ta nazor je tudi Mac-Mahonu všeč. Ti dogodki bi pričali, da so se volitve za generalne svete že pod bonapartističnim pritiskom vršile.

Vse se tako zdi, da stojimo pred durmi nove restavracije cesarstva na Francoskem, pred bližnjim nastoljenjem Napoleona IV. na francoski prestol, méni „Našinec“ v čisl. 131.

Josip Juraj Strossmayer.

IV.

Na poziv prevzvišenega nadškofa Zagrebskega so se v začetku tega leta posvetovali med seboj nekteri bogoslovni profesorji in duhovski predstojniki o žalostni prikazni, da se čim dalje manj mladenčev oglašajo za bogoslovje in potem za duhovski stan, ter o sredstvih, po katerih bi se dalo proti temu pomagati cerkvi in vernikom. Navedli so bili gospodje dokaj vzrokov, kakor je rojakom svojim povedal tudi „Slovenec“, ali — resnica oči kolje, nastala bi bila o tisti priliki skoro osebna pravda. Tedaj se oglasi prevzvišeni biskup J. J. Strossmayer, ter v posebnem prilogu h „Kat. Listu Zagreb.“ br. 15 priobči svoje mnenje o tem pod naslovom: „Način, kako da se doskoči nestašici (pomanjkanju) svečenstva i kako u obće da se odgojiva duhovna mladež, da što bolje svomu zvanju odgovara.“ Ker je stvar ta sama na sebi važna in ker so spisi Strossmayerjevi sploh duhoviti, po zadnjem vesoljnem zboru cerkvenem nekako posebno ginljivi, naj se podá tudi to njegovo mnenje poslovenjeno Slovincem.

„Jako smo se tukaj obradovali čuvši, da se v Zagrebu posvetuje o tem, kako bi se pri nas v okom prišlo pomanjkanju duhovnov. To

Jakob Schell pl. Schellenburg in njegove vstanove.

(Dalje.)

Najlepše spričevalo pobožnega duha in radodarnosti tega tako izvrstnega moža je vstanovitev uršulinskega samostana v Ljubljani; zato o tem nekoliko obširneje.

Priložnost k vstanovitvi tega samostana bil je vstop Eve Frančiške, hčere Marije Eleonore Strobelhofske v uršulinski samostan v Gorici, kateremu je bila najpoprej podana v odgojo, pa je pozneje izrazila željo popolnoma vstopiti v ta vstav. Zato sta omenjena gospa Marija Eleonora in njen mož Volbenk, hoteča vpeljati avguštinske nune v Ljubljano, obljubila v ta namen 10000 gl. Tedanji knezof ljubljanski, Žga grof Herberstein, pa se je ustavljal, ker je spoznal, da je toliko denarja premalo za tako vstanovitev; poleg tega so dobili tudi Strobelhofski moškega dediča in zato bilo bi vse početje zastalo, da ni Schellenburg obljubil pridjati 20000 gl.

Ravno tedaj t. j. l. 1700 bilo je v Rimu slovesno praznovano sveto leto in tudi Schellenburg je sklenil potovati v stolnico krščanstva. Ali tedaj še tako potovanje ni bilo tako

lahko, kratko in malo nevarno, kakor v naših časih; zato je navadno vsakdo popred napravil oporoko. To je storil tudi Schellenburg in sporočil 20000 gl. za uršulinski samostan s pristavkom, da on hoče sprejeti čast vstanovitelja, če bi gospod Strobelhofski odstopil. Poprej še je dal bil svojo svakinjo Marijo Hofstetterjevo v odgojo samostanu goriškemu in se je pri tej priložnosti prepričal, da je vse podvzetje skoro bilo zaspalo. Ko je toraj šel v Rim, omenil je prednici goriški, da se nekov njegov prijatelj peča tudi z mislimi na tako vstanovitev in obljubil je, da bo vstav obiskal vrnivši se iz Rima. Po srečni vrnitvi se je oglašil res v samostanu ter je poprašal prednico, če bi bila zadovoljna, da bi bil vstanovitelj mož navadnega stanu, in ko je prednica temu pritrdila, se je vesel vrnil v Ljubljano, da bi izpolnil svoje naklepe. A kmalo je nevarno zbolel, pa svojih namenov ni pozabil, ampak je vedno mislil na njih izpolnitev po svetovanji modrih mož. Ozdravel je in tedaj je tudi v resnici dovršil svoj sklep; ker je Strobelhofski popolno preklical svojo namero, je Schellenburg pisal prednici goriški in se ponudil, dati prej omenjeni denar za vstanovitev samostana v Ljubljani s pogojem, da bi

on vžival čast in predpravo vstanovitelja. Prednica je sprejela ponudbo in obljubila poslati pripravnih nun v ta namen v Ljubljano. Bile so toraj izvoljene 4 nune, ki naj bi se podale pod vodstvom dosedanje prednice m. Margarite Eleonore v Ljubljano, namreč m. Marija Rozalija grofinja Lanthieri, m. Odilija Erhardinska, m. Elizabeta baronovka Rosetti in m. Magdalena Simonet. Podale so se v Ljubljano 19. apr. 1702 spremljane od Felicite baronovke Orzonske, roj. grofinje Lanthieri, in dveh duhovnikov. Prvo noč so prenočile v vipavski grajščini grofa Lanthierija in drugi dan nadaljevale pot proti Ljubljani.

22. aprila 1702 so se na Vrhaiki podale v čoln in se po Ljubljani pripeljale na kraj nove vstanovitve. Eno uro nad Ljubljano pričakoval jih je Schellenburg z drugimi imenitnimi gospodi, v Ljubljani pa ob vodi Ana Marija kneginja Turjaška, rojena Herberstein, deželni vicedom grof Lanthieri in generalni vikar Dolničar. Volitev začasnega stanovanja so prepustili nunam; one sprejamejo ponudbo Schellenburgovo, ki jim je ponudil svojo hišo, množica ljudstva jih je spremljala, v hiši pa jih je gostoljubno sprejela gospa Schellenburgova. V stan jim je bilo odločeno zgornje nad-

pomanjkanje res je toliko, da se o nas popolnoma prav reči more ona (beseda) zveličarjeva: „Žetva je obilna, ali premalo je delavcev.“ Razgovarjati nam se je toraj prav resnobno in prositi Gospoda žetve, da oskrbi njivo svojo (polje svoje) z dovoljnim številom takih delavcev, kateri bi popolnoma odgovarjali vzvišeni nalogi svoji.

V razgovoru Zagrebskem rekla se je morebiti ktera tudi preostra, ali je vnema po vse umevna, kadar se dela o toliki potrebi in o stvari tolikanj sveti in resnobni. Oprostimo eden drugemu in pustimo v nemar mimgredne stvari, kadar se trudimo o svrhi tako važni. Ne dajmo se nikakor zapeljati na to, da brata svojega, ako nas je tudi kdo vé kako vžalil, kličemo pred posvetno sodnijo; kajti če je sveti Pavel apostelj nekđaj svetoval kristjanom, da naj ne hodijo pravdat se pred posvetno sodnijo, kaj bi pač rekel o duhovnih, kateri bi nameravali, zarad žaljenega poštenja pravdati se pred deželno gosposko? Naravno je, da se v prvi vnemi reče kaj takega, ali pot od besede do dela je dolg, in kadar se ohladimo, tedaj koj čutimo, da je ljubav bratska tim lepša in bolj vzorita, čim bolj se je srce za njo moralo boriti.

In sedaj bodi meni dovoljeno o stvari tolikanj važni tukaj povedati svojo. Razlogi o pomanjkanju duhovnov v omenjenem razgovoru navedeni vsi so resnični. Naša vojaška postava je dobra in pravična, ker vse državljane brez razlike kliče in privezuje na občno dolžnost. S te strani ne more se postavi ni malo prigovoriti ali oporekati; ali to je nezgoda, da je danes povsod nadvladalo načelo državnega vsemogoštva in sklenjene ž njim brezpogojne neobzirnosti. Državna oblast je od Boga; kdor se njej upira, upira se samemu Bogu. Državni red in pravna varnost sta moralnemu življenju to, kar sta fizičnemu zrak pa svetloba; ali od tod ne sledi, da se država in postava nima ozirati na moralne faktore, kateri v državi še obstojé, in kateri se po plemenitem svojem izvoru in dolgotrajnem bitju priporočajo, in vrhovni državni nameri po vse odgovarjajo. Država je dolžna v svojem lastnem interesu take moralne življe v njihovem razvitku ne samo ne prečiti (opovirati), nego jih tudi po vsem mogočem načinu podpirati.

Jaz ne vidim, da bi vojaška postava kaj od vrednosti svoje izgubila, ko bi se bolj ozirala na cerkev, ktera je stareja od države in ktera po svojem neposrednjem izviru seza tje do samega Boga. Prašanje je: ali je v interesu (na korist) države, da narod na vsaki način dovoljno oskrbljen bode z duhovni, kateri bi po učenosti in tudi po izvrstnosti svoji sposobni bili zadovoljevati vzvišeni svoji nalogi? V specialnem tem slučaju, o katerem govorim, prašanje je posebej: ali je v interesu same vojne (vojakov), da bode dovoljno oskrbljena z vrednimi in dostojnimi svečeniki ali duhovniki? Stan vojaški je neizmerno važen. Vojaštvo ali služba vojaška je vedna žrtva na posledku tudi s samo smrtjo potrjena. Povsod v izobraženem svetu razgovarjajo se danes o tem, kako bi se religiozni potrebi vojne vstreglo bolje, nego je to bilo do sedaj. Vojna ima do tega sveto pravico. Glejte, na kaj bi se po mojem mnenju dotična vojaška postava bolj ozirati imela. Te misli navdala mi je lastna izkušnja. Jaz sem to leto samo enega mladenča posvetil za mašnika; drugega kandidata nisem posvetiti smel zarad vojaške prepovedi; in prošnja moja na vrhovno vojaško oblast v tem obziru ostala je celo do sedaj brez odgovora. Kaj bi vrhovni vojaški svrhi ali nameri škodilo, da se biskupu reče: posveti tega mladenča, ali vedi, da bode on v slučaju nuje ali sile poklican na religiozno službo vojaško. Jaz se hočem na to še enkrat povrniti. Za sedaj je dosta opaziti, da se vojaška postava naša dovoljno ne ozira na religiozne (verstvene), in morda tudi ne na familiarne (družbinske) potrebe našega naroda.

Res je tudi to, da je razvitek politiškega našega življenja nekakošen vsaj daljši vzrok pomanjkanju svečenikov. Kadar sem jaz postal in bival klerik, tedaj mladiči neplemenitaši niso mogli nič drugega postati, nego zdravniki, odvetniki pa duhovni, ker javno življenje bilo je privilegija ali posebna pravica plemenščine. Siromašnejši mladenči so po veči strani posvečevali se duhovskemu stanu. Spominjam se, da je z menoj vred vsaj deset in to najbolj odličnih mladenčev poprosilo bilo za stan duhovski. Danes komaj se dvojica ali trojica in to večidel zelo slabih mladičev v Djakovu javlja ali oglašá za stališ duhovski.

stropje, ki je bilo ločeno z železnimi vrati od drugih stanovanj; tudi jim je vravnana bila domača kapela.

Schellenburg se je neumorno trudil, da bi jim preskrbel pripravnejši stan in da bi jim dobil spovednika; za spovednike je pridobil o. jezuite in frančiškane. Ker nune niso bile prav zdrave, sta jih prepeljala Schellenburg in njegova žena s pomočjo Dolničarjevo v samostan Velesovski, da bi se tam popolnem pozdravile. 16. sept. istega leta pa so se povrnilo zvedévi, da je cesar na priporočbo cesarice Eleonore Magdalene privolil očitne šole nunskega samostanu.

Okoli sv. Jurja 1703 je družba najela hišo tedanjega župana Gabrijela Ederja blizo samostana Klarisin (sedaj vojaške bolnišnice) za letno plačilo 250 glđ., da bi mogle pričeti poučevanje ženske mladine. A manjkalo je učiteljic; toda tudi tu je pomagal Schellenburg.

Potoval je namreč v Gorico in od tam pripeljal še tri nune: m. Cecilijo grofinjo Herberstein, m. Frančiško Vinin in s. Uršulo grofinjo Coronini. Po mnogih prestanih sitnostih, podala se je družba 23. jun. 1703 v spremstvu več plemenitnikov v županovo hišo; 25. junija je generalni vikar slovesno posvetil

hišo, 1. julija bilo je narejeno vstanovno pismo med vstanoviteljem in avguštinskim konventom, 2. julija pa pričela se je očitna šola. Od tega dne še le jele so se izdajati obresti od onih 20000 gl.; poprej je družba živela po večini od radodarnosti Schellenburga in njegove žene.

Število nun se je čedalje bolj povekševalo in treba je bilo ozirati se po novem stanu. Schellenburg je v ta namen napravil 12 vstanov za revne hčere in zato daroval 24.000 gl. Za ta denar so kupili najpoprej 1. 1707 vrt kneza Turjaškega za 12000 gl., kneza Eggenberga za 7000 gl. Za stanovanje pa je določeno bilo staro plesišče, ki je stalo tam, kjer je zdaj vnanja nunska šola. Schellenburg je kupil prostor za novo plesišče za 1100 glđ. in je tudi prevzel poroštvo za zidavo tega poslopja. Nune so se torej podale v staro plesišče, ktero jim je bilo vravnano v stan; kapela v hiši bila jim je posvečena leta 1710. L. 1713 pa je bil postavljen temeljni kamen za novi samostan, spovednik nunski ga je blagoslovil, na njegovem pokrovu bilo je razun imen tedanjega papeža, škofa ljubljanskega, prednice, kneza Eggenberga tudi Schellenburgovo in njegove žene. (Dalje sledi.)

Stokrat je prav, da je privilegija ali pravica plemenitaška prejenjala, stokrat je prav, da se zvanja (vradi, poklici) in službe brez kake razlike stanu edino po sposobnosti in vrednosti delé; stokrat je prav, da vsi po istem načinu nosimo bremena državna; in kadar že drugače siromašnemu ljudstvu, ktero pod težkim bremenom vedno globlje propada, pomagati ne moremo, pomagajmo mu vsaj z ljubeznijo, vdanostjo, z marljivim in vestnim službovanjem svojim. Srce človeku prav od žalosti poka, kadar čuje, da so časih ljudstvu ravno oni na škodo in na zator, kateri bi ga braniti in za njega siroto skrbeti imeli. Odprti pristop v mnogovrstne službe za vse brez razlike stanú je vendar na zgubo duhovskemu zvanju ali poklicu. Poklic duhovski zahteva veliko in dolgotrajno pripravo — in po njej nenavadnih žrtev. Mnogi mladi duhoven mora leta in leta kot pomočnik preživeti, da naposled v kakem zakotnem mestu dokonča svoj vek. V mnogih straneh naše dežele je plača duhovenska vrlo slaba in nezadostna. Spominjam se, da sem prav te dni in, ako se ne motim, o ravno tem čital pravične tožbe duhovna Senjskega. Ni toraj čudo, da se mladenči rajši posvečujejo državni službi, ktera je mnogo laglja, vgodnejša in koristnejša od cerkvene, ktera zahteva velikih in izrednih žrtev. (Dalje sledi.)

Z bojišča.

Iz Azije ni nič novih poročil, celó Muktarpaša ne more naznanjati nobene zmage. Menda bo prvo poročilo o propadu Karsa in Erzeruma ali vsaj o hudih bitvah ob teh mestih.

Več novic je z evropskega bojišča. Petrogradsk telegram naznanja, da je 9. t. m. general Leonov z enim oddelkom vzel mesto Vrača, ktero je branilo 800 mož pešcev in 300 Čerkezov. Rusi so pridobili 1000 vozov, veliko moke in ječmena. Zavaljo naglega napada je zguba Rusov majhna. Ruski pas okoli Plevne se čedalje bolj zateza. Dne 9. t. m. je general Skobelev pomaknil se proti Plevni in je ob meglji vzel z naskokom prvi del „zelenega hriba“ ter posekal turško posadko. Turki so isti in prihodnji dan poskusili Ruse izgnati iz tega vtrjenega kraja, pa so bili obkraj odbiti z veliko zgubo.

V Plevni mora že pri kraji biti z živežem. Vse je prepričano, da se mora Osman-paša podati ali pa poskusiti kje s kakim predorom. Toda tak predor bi stal več tisuč ljudi, da bi se jih morda rešilo kake stotine. To tedaj ne kaže. Osman-paša podi vedno prebivalce mesta ven, da bi tako njegovi vojaki dalje shajali s pičlim živežem; a Rusi mu jih podé nazaj iz istega vzroka in pa zato, da bi posadka na ta način ne prišla v nobeno dotiko z drugimi turškimi četami. Ne bo dolgo trajalo, da se bo tu kaj odločnega zgodilo.

Turčija se je zdaj v sili obrnila do nemškega poslanca princa Reusa s prošnjo, naj bi Nemčija potegnila se za Turčijo ter posredovala zarad mirú. A nemški zastopnik je odgovoril, naj se Turčija v tej zadevi obrne do ruskega glavnega vodstva.

Hrabri Črnogorci zopet napredujejo. Dne 12. t. m. so namreč vzeli trdnjavo Sutorman nad Barom (Antivari) in zajeli posadko, 2 kanoni, streljivo in živež. S tem je tudi mesto Bar v njihovih rokah. Knezova vojna prodira dalje. Isti dan so vzeli tudi 4 kule in dve katoliški vasi v Zubcih in turškem Tudjemili.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 14. novembra.

Dunaj. Vrvnanje gmotnega stanja revnih duhovnikov se je obljubilo z zakonom 7. maja 1874. l., s katerim se je sklenilo, da imajo bolje nastanovljeni duhovniki plačevati v ta namen v verski zaklad. Plačuje se že tri leta; ali od vrvnanja se še nič ne čuti. Med tem se je delila vsako leto neka podpora, pri kateri se je pa bolj oziralo na osebo nego na potrebo ali na pičle dohodke, piše „Hlas“ čisl. 89. To ima končno prenehati. Lani je bil izdelan zakonov predlog za stalno vrvnanje duhovskih dohodkov. Predlog je ostal sicer predlog, ali ministerstvo je vendar izvedlo na podlagi tega predloga vrvnanje duhovskih dohodkov in letos se bo prvič po tem načinu delila podpora — ne osebam, ampak službam. Vlada je vstanovila doneske, podala jih konzistorijem v pretres, popravila po navetih posameznih konzistorijev in na podlagi tako doseženih dat se bodo podpirali duhovniki brez ozira na njihovo osebo. Ako tudi to vrvnanje ne zadostuje popolno sedanjim potrebam, bo vendar desetkrat bolje nego neprestano vsakoletno beračenje za nekoliko desetakov, pri katerem so imeli gospodje okrajni glavarji priložnost voditi po svoji volji tega ali onega duhovnika. Pristavljamo še, da so dobili škofje na svojo prošnjo oblast od svete Stolice, duhovščini dovoliti, ono podporo sprejemati. Nekateri škofje so dali duhovščini občno dovoljenje, drugi pa ga dajo vsacemu posameznemu duhovniku na njegovo prošnjo.

Veljaven **dunajsk** list pobija govorico o tem, da bi Avstrija mobilizirala, rekoč, da dozdej se še ni nič zgodilo, kar bi dalo vzrok k temu. Še celó če Plevna pade, bo Avstrija mirna kakor do zdaj.

Iz **Pešta** se poroča, da Miletičeve pravde ne bo še tako brž konec, ker je mero-dajnim ogerskim krogom mnogo ležeče na tem, da je kolikor mogoče dolgo zaprt. Lepe razmere so na Ogorskem, če je to res.

Vnanje države.

Srbija bo vendar šla v vojsko. Po priganjanji Rusije, ki je izdala jej že veliko podpore, je ministerski svet sklenil, da se bo začetkom prihodnjega mesca vojska napovedala in srbske brigade zasedle Staro Srbijo.

Angleška. „Russkij Mir“ pravi v svojem članku o iztočno-indijskih zadevah med ostalim to-le: Angleška se je zeló brigala za „pote“ v izhodno Indijo, za Indijo samo pa še skoro marala ni. Stotine milijonov se je potrosilo za to, da se reši Turčija, dočim je morala ostati Indija, katero so zadeli težki osodni udarci, prepuščena sama sebi. Proti Turkom so bili darežljivi, a skopi proti svojim lastnim podložnikom. Na Indijo se je pozabilo zavoljo Turkov in Angleži se samo premišljajo zaradi groznih zdihljejev nesrečnikov, za gladom umirajočih. Kam je prišla najbogatejša zemlja na tem svetu? Neslišana nasilstva in prevare so vpropastile indijske narode, dovedle jih na rob gladne smrti — to je velik zločin, kate-rega ne bodo mogli nikdar opravičiti pred zgodovinsko sodbo. Indijsko blago se je pograbilo in sedaj se trudijo z nabirativami, da bi se stradajočim pripomoglo. Pa če se prinese tudi vse zlato nazaj, katero je bilo odnešeno, se vendar pred povestnico ne bo moglo oprati. L. 1854 je žrtvovala Angleška stotine milijonov in tisuče ljudi, da bi vzdržala turško gospodstvo nad kristjani. Leto pozneje se je vnel indijski ustanek, kateri je naučil Angleško, da

je bolje skrbeti za lastne koristi. Nekaj sličnega se pripravlja sedaj. Siromaščina vzbuja narodovo nezadovoljnost. Na mejah indijskega „cesarstva“ postaja živahno. Oblaki se zbirajo, angleška zavest se budi. Bi-li to ne moglo biti opominj za politične svetovalce kraljice Viktorije? Osoda je kočljiva — in lahko bi se godilo kaj takega, da bi bila pri padanji otomanskega cesarstva tudi Angleška težko zadeta.“

Izvirni dopisi.

Iz Gorice, dne 11. novembra. — Naši uradi so gledé jezika v uradovanju jako različni. Med tem, da je uradovanje c. k. okrajnega glavarstva skoro do cela nemško, je isto tribunalne in praeturne sodnije izključljivo italijansko, c. k. glavna davkarija uraduje nemško in italijansko, deželni odbor uraduje s slovenskimi občinami slovenski in z občinami furlanskimi italijanski, samo se umeje, da je uradovanje našega municipiuma z dušo in mesom narodno, — se ve da bi bilo narodno, ko bi stala Gorica na Toskanskem. Razlika uradovanja je toraj velika in za nas primorske Slovence na številu 70 odstotkov na vsak način, razun onega deželnega odbora, pomanjkljiva in vsled italijanskemu elementu gotovo glasovitemu §. 19 nasprotno. C. kr. okrajno glavarstvo daje nam drobtinice, kajti pripeti se vendar, da uide istemu kaka slovenska okrožnica ali kak dekret, ali ti so redki in skoraj bi rekel, so bele vrane; — sodniji, bodisi okrožna ali okrajna, imate tudi nekake slovenske tiskovine, — pa le —. (Kar dalje pišete, zakaj in kako so Lahoni postali tako predrzni, kako bi se dalo temu nasproti pomagati po Slovincih celej državi, je sicer res, ali bilo bi brž ko ne le za naše državno pravdnništvo. Prav res je tudi, da je oholost primorskih Italijančičev graje in kazni vredna, in da je slep oni, kakor pravite, kdor ne prevede, da se med Avstrijo in Italijo približuje osodepolna borba. Odločil bode morebiti meč in naj bi, ako že mora biti, na korist avstrijskih zvestih Slovencev. Brez zamere! Vredn.)

Domače novice.

V Ljubljani 15. novembra.

(Vabilo gospodom družbenikom) c. kr. kmetijske družbe kranjske v občni zbor v Ljubljani 21. novembra 1877. (Zbor je v dvorani mestne hiše in se začne ob 9. uri dopoldne.) Program obravnava: 1. Predsednik odpre zborovanje. 2. Poročilo o delovanju glavnega odbora. 3. Predlog družbenega računa za leto 1876 in proračuna za leto 1878. 4. Poročila in predlogi podružnic in predlogi posameznih družbenikov po propisu §. 19 družbenih pravil. 5. Poročilo o oskrbovanju družbenega vrta. 6. O postavnih uravnavi umne govedoreje s tem, da v vsaki občini se za pleme smejo rabiti le taki junci, ki imajo dovoljenje (licenco) za to. 7. O potrebi postave za razdelitev občinskih pašnikov in o vredjenju zemljišč, ki menjajo gospodarje. 8. Volitev 7 odbornikov v glavni odbor, namesti po §. 22. družbenih pravil izstopivših. 9. Volitev častnih in dopisovalnih udov! Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe Kranjske. (Slovensko gledališča.) V nedeljo 18. t. m. se bode predtavljala igra iz življenja s petjem v 3 dejanjih, „Krmariča“, v kateri prvič nastopi dramatičnega društva pomnoženi žensko-moški pevski zbor.

(Za porotnike) so bili 12. t. m. pri deželni sodniji ljubljanski izžrebani: Blaž Res-

man, trgovec, Janez Lukman, trgovec, Alfred Ledenik, trgovec, Ferd. Billina, trgovec, Franc Krisper, trgovec, Ferd. Schmid, trgovec, Ludovik Moro, trgovec, Jože Strzelba, svečar, Franc Kolman, trgovec, Jernej Röger, trgovec, Jože Kušar, trgovec, Peter Emmich, posestn. in Franc Trček, trgovec — vsi iz Ljubljane; Anton Rot, pos. iz Gerbina; Franc Vivoda, hiš. pos. iz Kamnika; Andrej Svetec, posestnik iz Žej; Franc Legat, pos. iz Lesec; Anton Burger, posestnik iz Hraš; Ferd. marquis Gozzani, graščak iz Volčjega potoka; Janez Vakonik iz Litije; Gregor Šoklič, pos. iz Šovice; Gregor Lah, pos. iz Loža; Jože Drnovšek, pos. iz Potoške vasi, Škender Ličan, mlinar iz Il. Bistrice; Jakob Valenčič, pos. iz Nadajnega sela; Jože Finšgar, pos. iz Brezja; Matevž Sršen, pos. iz Skaručne; Viljem Dolenc, pos. iz Rakitnika; Karol Albreht ključar iz Kamnika; Jurij Deisinger, krčmar iz Loke; Janez Grilec, pos. iz Hraš, Karel Pibrovec, pos. iz Kroke; Jakob Matjan, pos. iz Šiške; Jernej Prašnikar, pos. iz Izlake; Franc Jašovec, pos. in čevljar iz Kamnika, in Matevž Jeklar, pos. in trg. iz Bleda. — Namestniki: Miha Fleischmann, krčmar, Jože Kocin krčmar, Franc Škul, agent, Jože Reich, hiš. pos., Jože Stromanjer, čevljar, Janez Turk, hiš. pos., Peter Strel, branjavc, Janez Arko, notar, in Anton Slivar usnar — vsi iz Ljubljane.

(Konfisciran) je bil včerajšnji „Narod“ zavoljo nekega iz tržaške „Edinosti“ ponatisnjene članka. Po tem takem ima tržaški državni pravdnik širjo vest od ljubljanskega.

Razne reči.

— Kakor „Edinost“ poroča, sta vrla narodnjaka pri domačem Kuhnovem polku postala častnika g. Vilhar, sin pesnika Miroslava in g. Kump, iz Škofje Loke na Gorenjskem. V istem listu 21. se ljubljanski „Tagblatt“ imenuje „der blitzdumme Kerl“, kateri služi izdajstvu in renegatstvu, ter grdi narodne svetinje in njih boritelje ter si tako kuje mrtvaške žeblje za rakev, v katero bode prej ali slej vržen, da se nikdar več ne gane. Naznanja se ondč tudi, da je falirala banka Viktorija.

— (Dobro naletel.) Gizdalin, ki je bil pri svojih dovtipih večidel prav nesrečen, trdil je v pričo gospej, da ženske niso ljudje. „Vam pač ne zamerim,“ zavrnila ga je ena zbranih, „kajti na Vas vidi se, da Vaša mati ni bila človeškega rodu.“

— Slovanska bibliografija. Svarnitelnyja etimologičeskija Tablicy slavjanskih jezikov, drevne-slavjanskago, ruskago, poljskago, lužicko-serbskago, českago, slovenskago, serbskago, in bolgarskago. Vypusk I. Sanktpeterburg 1877 str. 152 in XV. Cena 1 rub. 50 kop. Pisatelj F. V. Ržiga želi očevidno doseči ono, kar so že mnogi pred njim poskušali, namreč, da sestavi praktično primerjajočo slovnico slovanskih jezikov, s katero bi se mogel vsak Slovan ostalih slovanskih jezikov priučiti. V prvem zvezku se razpravljajo alfabeti vseh slovanskih jezikov, dotični izgovor in sklanja vseh imen. Na konci se nahaja za primere pri čitanju nekoliko odlomkov iz sv. pisma v vseh slovanskih jezikih. Drugi zvezek bo kmalo izšel.

Archiv für slavische Philologie. Izdaja ga prof. V. Jagić v Berlinu. Sedaj je izšel tretji del družega zvezka. Ta del je obširnejši nego kateri-koli poprejšnji. Od člankov, tičočih se Jugoslovanov, omenimo sledeče: jugoslovanske narodne priče od V. Jagića — stanak, stani-

cum po statutu dubrovniške republike od l. 1272 od V. Bogišića, — prevodi nekaterih bajk z opazkami od V. Jagića in R. Köhlerja. Potem razne filologične objave, med ostalim Novakovičeve narodne zagonetke in Pavlovičevi domači izviri za srbsko zgodovino od Jagića, Toronskega maloruska narodna poezija od Hankiewiczza. Med malimi vestmi so tudi velezanimivi listi pokojnega Vuka Karadžića Jakovu Grimmu in objava dveh hrvatskih bibliografskih redkosti od Jagića.

— Knjižnica Palackova pride kmalu v posest dunajske vlade, katera jo bo izročila vseučilišču v Černovice. Imajo se še izločiti samo ona dela, ktera pripadajo vsled oporoške českemu muzeju. Potem se bo sestavil katalog in poslal vladi, da ga pretrese glede kupne cene posameznih del. Ponudbe vnanjih vseučilišč, posebno razni kupni predlogi iz Rusije, so bili odbiti.

— Iz Rovt se nam piše: Dne 8. t. m. ob 7 uri zjutraj pokadilo se je na Medvedjem brdu; kmalo potem se je zasvetilo in lesena hiša z vsemi pridelki vred je bila v plemenu. Gospodar je bil v hosti in si pripravljaval drva, žena pa sama doma, rešila ni družega kakor kravo, vse drugo je zgorelo tako, da zdaj gospodar nima zá-se niti za živino živeža in ne stanovanja. Zavarovan ni bil nikjer, tedaj še večja revščina.

— Ni mogel živeti brez žganja. Klatež Josip Kunčke iz Opave je bil zaradi beračenja izročen sodnji in za 24 ur v ječo obsojen. Po naznanjenji obsodbe je rekel berač: „O Bog, to bo moja smrt! Brez žganja ne prestanem!“ Sodnja se pa ni dosti zmenila za ta izrek in odvedla ga je v ječo. Stari berač je pa res dobro poznal svojo naravo, ker je v resnici umrl jedno uro, predenj je kazenski obrok pretkel.

Poslanica.

Velečastiti gospod vrednik!

V 125. številu Vašega visokocenjenega lista nahaja se dopis z Dunaja o Kopitarjevem komersu, katerega je napravila „Slovenija“ 31. oktobra 1877.

Ker ta dopis nikakor ni tak, kakor bi se bilo smelo pričakovati od moža, kojemu bi morala biti ravno ob takih prilikah, ko se gre za čast Slovenstva na tujej zemlji, resnica ljuba in sveta, ker sem trdno prepričan, da je Vam na tem ležeče, da Vaši č. bralci izvedo istinitost in ker ste se dosedaj še vedno držali gesla: „audiatur et altera pars“ (istina, in se ga hočemo tudi v prihodnje; o stvari sami, to je o slavnosti in njeni pomembni o priliki kaj več. Vred.) zato si dovoljujem Vas prositi, da mi blago voljno prepustite nekoliko prostora v „Slovencu“ v pojasnilo stvari.

Prvo letošnjo sejo imela je „Slovenija“ 13. oktobra. Pri tem zborovanju sprožil sem jaz misel, ali bi ne bilo dobro, ko bi „Slovenija“ letos, ker ne sme na gomili Kopitarjevi na praznik vseh svetih javno peti, napravila na predvečer vseh svetnikov „zabavni večer“ v spomin Kopitarju. Udje „Slovenije“ so bili v principu s tem zadovoljni, samo vprašalo se je, kako si jaz prav za prav to mislim, naj razvijem nekoliko svoj načrt. V prvem hipu imenoval sem kot posamezne točke v programu za isti večer: Nagovor, petje, berilo o Kopitarju in deklamacijo. Ker sem pa vedel, da nam sl. policija nikakor ne pripusti na grobu peti in ker sem razumel pod „zabavnim večerom“ — zabavo, katere naj se vdeležijo sami udje „Slovenije“, dejal sem dalje,

da bi se pri tej priliki tudi lahko zapela Jenkova nagrobica: „Blagor mu,“ da „Slovenija“ vsaj nekoliko doseže svoj namen, akoravno ne sme javno nastopiti na pokopališču. — Na to je „Slovenija“ sklenila napraviti „zabavni večer“, program se pak še ni določil.

Drugo saboto, 20. oktobra, izvoljen je bil v „Sloveniji“ nov odbor in meni so izročili Slovenci predsedništvo. V svojem nastopnem govoru sem prišel tudi na „zabavni večer“ in stavljal predlog, naj „Slovenija“ aranžira namesto „zabavnega večera“ rajši „komers Kopitarju v spomin.“ Ta svoj predlog sem seveda motiviral; nekateri udje so bili proti predlogu, a ko sem izlekel kompletan program iz žepa ter ga na željo društvu prečital, bili so na mah vsi za „komers.“ V tem programu za komers že ni bilo več „žalostinke“, toraj ni res, ako pravi g. dopisnik „naj preje se predlaga, da bi se o Kopitarjevem komersu pele žalostinke, potem se pa prelazi prav v ekstrem in sklene se v Kopitarjevi svečanosti „Pridi Goren'c“ piskati na trobke.“ — Pač pa je stala v programu takrat že točka: „igra na trobke.“ Slišal je g. dopisnik, da sem to točko bral in spominjam se še dobro, kako povpraševanje je bilo nastalo, kake so trobke in kako se na-nje igra. Razun nekaterim, to je starejšim slovenskim udom „slovanskega pevskega društva na Dunaji,“ bile so trobke isti večer vsem drugim popolnoma neznane. — Pri konečnem vredovanju programa v odborovi seji premenila se je moja formulacija točke: „igra na trobke“ in imenovali smo novo: „Pridi Goren'c; zbor sè spremljevanjem trobk.“

V nedeljo, 28. oktobra napovedal se je pa naenkrat prav nepričakovano hud boj proti trobkam. Neka tropica mož kritikovala je v kavarni ojestro naš program in ne zmenivši se za Stritarjeve zlate besede: „Tudi mi smo kritikovali, ali prej smo se učili“ — neusmiljeno udrihala po trobkah. Odbor je to nepotrebno besedovanje takoj drugi dan izvedel, a sedanjí odbor „Slovenije“ si ne pusti meni nič, tebi nič, brzo predpisovati, ktera točka naj se izpusti iz programa, kajti odbor je za trdno vedel, da niti jeden vseh tistih matorjev v kritiki še videl ni trobk, toliko manj slišal.

Prišel je dan komersa. Program se je zvečer lepo vršil in v zadnjem trenutku postavili smo omenjeno točko s trobkami na zadnje mesto, ker se je odboru že zdelo, da bode delala ta točka efekt in da se bode moral zbor gotovo večkrat ponavljati in potem bi se lahko pripetilo, da bi pevci ne bili več pri tako dobrem glasu za Tovačovskijev težki „venec narodnih pesni.“ — In res! „Pridi Goren'c“ zadoni po prostorni in natlačeni dvorani — vse pričakuje trobk, a zbor le poje „Pridi Goren'c“ po Kocijančičevi harmonizaciji. Naenkrat pa zbor vtihne, naši vrli slovenski pevci nastavijo trobke in glej! — po dvorani nastane tihota, vsak, samo g. dopisnik menda ne, je čul, da to ni „enakomerno, enozvočno piskanje;“ — nihče ne ve, kako se bode stvar končala, pa kmalo zbor pesem „prepiska“ in iz čistih grl 30 pevcev, toliko trobk je bilo, zadoni zopet ponavljanje: Solnce gorko . . . — To je faktum. Tej točki sledilo je nepričakovano priznanje od vseh strani; ni bilo drugače, „Pridi Goren'c“ sè spremljevanjem trobk se je moral ponavljati; — še premalo, tudi tretjič so morali nastopiti pevci, prej ni bilo miru. — Kako more potem g. dopisnik vsiklikniti: „I oni kontrast, kateri je res nastal, bodi si namerovan ali ne, ali ni

kazil svečanosti i dostojanstva?“ Mar méni g. dopisnik, če so njemu taki „prizori žoperni,“ da morajo biti tudi drugim? — Da bi se bil odbor zoper „dostojanstvo“ pregrešil, g. dopisnik, — navzočih je bilo nad 400 gostov, gotovo bi bila sledila „enozvočnemu piskanju na trobke“ druga kritika, ne pa ravno tako častno priznanje. G. dopisnik Vam je popisal trobke tako, da si mora človek misliti in predstavljati one lesene trobke, kakoršne kramarji navadno prodajajo za otroke in za „mlade dečke, kateri krave od paše na kal gonijo,“ kakor jih je g. dopisnik. Da bi si jih bil g. „Z-1.“ dobro ogledal, ne bil bi kaj tacega napisal. — Povedati moram, da „dunajsko slovansko pevsko društvo“ večkrat rabi take trobke in da tudi drugim društvom niso neznane, samo zahajati je treba kedaj k takim veselicam, kar se pa more seveda še le takrat zgoditi, če je človek že več let na Dunaji in ne še le drugo leto, kakor je g. dopisnik „Z-1.“ — Na druge osobnosti in prikrivanja resnice mladi g. „Z-1.“ ne zasluži odgovora.

Povem naj le še, da se čuje, razun od one tropice sovražnikov trobk, le en glas: da tacega komersa še ni bilo kmalo in to ni le v čast „Sloveniji,“ ampak narodu slovenskemu sploh.

Z odličnim spoštovanjem

Fr. Xav. Stajer,

predsednik „Slovenije.“

Na Dunaji dne 11. novembra 1877.

Telegrafske denarne cene 14. novembra.

Papirna renta 63.15 — Sreberna renta 66.45 — Zlata renta 73.80. — 1860letno državno posojilo 112 — Bankinske akcije 827 — Kreditne akcije 203.90 — London 119.15 — Srebro 106.10. — Ces. kr. cekini 5.69. — 20 frankov 9.58 1/2.

Denarstvene cene 13. novembra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	63.30	63.40
5% renta v srebru	67.—	67.20
4% renta v zlatu (davka prosta)	73.85	74.05
Srečke (lozi) 1854. l.	107.25	107.50
„ „ 1860. l., celi.	112.25	112.50
„ „ 1860. l., petinke	121.25	122.50
Premijski listi 1864. l.	138.—	138.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	97.50	98.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	99.—	96.—
Ogerske po 5%	78.—	79.50
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	86.—
Sedmograške po 5%	75.50	76.50
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	828.—	828.—
Unionske banke	58.—	58.50
Kreditne akcije	204.50	204.75
Nižavstr. eskomptne družbe	750.—	760.—
Anglo-avstr. banke	84.50	85.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gid. a. v.	163.—	163.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ „ 50 „ „ „	60.—	61.—
Budenske „ 40 gid. a. v.	28.75	29.25
Salmove „ 40 „ „ „	39.75	40.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	27.—	27.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.50	28.75
St. Genois „ 40 „ „ „	29.—	30.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	27.—	28.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.25	22.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.68	5.69
Napoleonsd'or	9.57	9.57
Srebro	105.75	105.90

Samo z nakazanimi novci se more naročiti:

II. snopič Slov. narodnih pesni.

Na 22. stranéh velike 8° obsega 22 manj poznanih, četveroglasno upravljenih domačink. Cena 90 kr. Novi gg. naročniki dobé I. in II. zvezek za 1 gl. 50 kr. — Gluha pisma se prezirajo. (2)

Kanal na Primorskem.

Josip Kocijančič.

Blaznikovoi dediči v Ljubljani.